

Sygn. akt I USK 77/22

POSTANOWIENIE

Dnia 8 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania Z. Ł.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Krakowie
o składki,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 września 2022 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 1 września 2021 r., sygn. akt III AUa 1485/17,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. przyznaje adwokatowi J. M. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) podwyższoną o kwotę podatku od towarów i usług tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 1 września 2021 r., III AUa 1485/17, oddalił apelację odwołującego się Z. Ł. od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z 22 czerwca 2017 r., VII U 687/17, oddalającego jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Krakowie z 12 grudnia 2016 r., stwierdzającej, że jest on dłużnikiem organu rentowego z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne,

ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy za okresy wskazane w tej decyzji w łącznej kwocie wraz z odsetkami 161.657,85 zł.

Powyższy wyrok odwołujący się zaskarżył w całości skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na nieważność postępowania przed sądem drugiej instancji, do której doszło przez naruszenie art. 378 § 1 w związku z art. 386 § 2 i w związku z art. 379 pkt 2 k.p.c. przez niezastosowanie mimo że postępowanie przed Sądem pierwszej instancji było dotknięte nieważnością postępowania, tj. zostało przeprowadzone z naruszeniem art. 379 pkt 2 w związku z art. 89 § 1 k.p.c. z tego powodu, że pełnomocnik uczestnika (organu rentowego) nie był należycie umocowany. W ocenie skarżącego udzielone w niniejszej sprawie pełnomocnictwo przez Dyrektora Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jest obarczone brakiem, jest niekompletne, ponieważ dla skutecznego udzielenia pełnomocnictwa konieczne było wykazanie ciągu pełnomocnictw a tego akta niniejszej sprawy nie zawierają.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżący podnosi zarzut nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji, upatrując jej w nienależytej reprezentacji organu rentowego wskutek nienależytego umocowania jego pełnomocnika. Przede wszystkim należy zauważyć, że stosownie do art. 398¹ § 1 k.p.c. skarga kasacyjna przysługuje od prawomocnego wyroku wydanego przez sąd drugiej instancji, natomiast zgodnie z

art. 398³ § 1 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej może być naruszenie prawa materialnego (pkt 1) lub przepisów postępowania, jeżeli to ostatnie uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (pkt 2). Stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw, a w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod rozwałę jedynie nieważność postępowania. Granice podstaw kasacyjnych wyznaczone są przez sposób ujęcia przytoczonych w skardze kasacyjnej przepisów prawa, których naruszenie zarzuca się zaskarżonemu wyrokowi oraz ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.), w tym - w przypadku podstawy określonej w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. - wywiedzenie, nie tylko na czym - zdaniem skarżącego - polega obraza przez sąd drugiej instancji konkretnych przepisów przytoczonych w podstawach kasacyjnych, ale nadto wykazanie, że naruszenie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

Przytoczone przepisy wskazują, że w postępowaniu kasacyjnym zarzut nieważności może dotyczyć bezpośrednio tylko postępowania przed sądem drugiej instancji. Skoro Sąd Najwyższy zobowiązany jest do rozważenia z urzędu w ramach granic zaskarżenia nieważności postępowania zachodzącej przed sądem drugiej instancji, przeto skarżący może powoływać się na taką nieważność niezależnie od tego, czy dotyka ona jego czy też strony przeciwnej. Ponadto, ponieważ uchybieniom sądu drugiej instancji prowadzącym do nieważności postępowania przed tym sądem ustawodawca nadał tak istotne znaczenie, że są one uwzględniane przez Sąd Najwyższy niezależnie od przytoczenia stosownego zarzutu w ramach podstawy kasacyjnej określonej w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., to należy przyjąć, że przy ich wystąpieniu zbędne jest wykazywanie, iż mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 13 lutego 2004 r., IV CK 269/02, LEX nr 151640; z 23 marca 2006 r., IV CSK 115/05, LEX nr 182902; z 10 stycznia 2006 r., I PK 96/05, OSNP 2006 nr 21-22, poz. 326). Inaczej jest z zawartym w skardze kasacyjnej zarzutem nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji. W tym zakresie w judykaturze Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że nieważność postępowania nieuwzględniona przez sąd drugiej instancji z urzędu lub na zarzut strony stanowi uzasadnioną podstawę skargi tylko wtedy, gdy miała znaczenie dla wyniku sprawy (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z 21

listopada 1997 r., I CKN 825/97, OSNC 1998 nr 5, poz. 81; z 10 lutego 1998 r., II CKN 600/97, OSP 1999 nr 3, poz. 58; z 18 stycznia 2005 r., II PK 151/04, OSNP 2005 nr 17, poz. 262; z 11 grudnia 2006 r., I PK 124/06, OSNP 2008 nr 3-4, poz. 27; z 8 maja 2007 r., II PK 297/06, LEX nr 259069). Skoro bowiem skarga kasacyjna przysługuje od orzeczeń sądu drugiej instancji, przeto wyłączone jest bezpośrednie badanie w postępowaniu kasacyjnym naruszenia przepisów postępowania przez sąd pierwszej instancji, w tym prowadzących do nieważności postępowania. Kwestia ta może podlegać badaniu i rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy jedynie pośrednio, poprzez przytoczenie przez skarżącego w ramach drugiej podstawy z art. 398³ § 1 k.p.c. stosownego zarzutu naruszenia przez sąd odwoławczy art. 378 § 1 k.p.c. lub art. 386 § 2 k.p.c. Wobec tego uchybienie sądu drugiej instancji, polegające na niewzięciu pod rozwagę - z urzędu lub w ramach zarzutu apelacyjnego - nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji, stanowi usprawiedliwioną podstawę kasacyjną z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. tylko wtedy, gdy mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

Wymogiem skuteczności aktu udzielenia pełnomocnictwa i w konsekwencji podejmowania czynności procesowych przez pełnomocnika w imieniu mocodawcy jest wykazanie przed sądem tego umocowania odpowiednim dokumentem. W myśl art. 89 § 1 k.p.c., pełnomocnik obowiązany jest przy pierwszej czynności procesowej dołączyć do akt sprawy pełnomocnictwo (rozumiane jako dokument potwierdzający umocowanie) z podpisem mocodawcy lub wierzytelny odpis pełnomocnictwa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 marca 2006 r., I CZ 8/06, OSP 2006 nr 12, poz. 141; wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2006 r., I PK 124/06, Monitor Prawa Pracy 2007 nr 5, poz. 256 i orzeczenia tam powołane). Oznacza to, że dokument pełnomocnictwa i jego wydanie nie mają znaczenia konstytutywnego, gdyż taki charakter posiada samo udzielenie umocowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z 28 marca 2008 r., II PK 235/07, OSNP 2009 nr 15-16, poz. 198, postanowienie Sądu Najwyższego z 27 sierpnia 2008 r., II UK 75/08, LEX nr 785529, czy wyrok Sądu Najwyższego z 13 września 2011 r., I UK 78/11, LEX nr 1084699).

Sąd Najwyższy konsekwentnie prezentuje pogląd, iż zdolność procesowa organu rentowego (oddziału ZUS) ma swoje oparcie bezpośrednio w ustawie, a nie

w pełnomocnictwie (upoważnieniu) udzielonym przez Prezesa ZUS (por. wyrok z dnia 6 kwietnia 2011 r., II UK 318/2010, LexPolonica nr 4363583, a zwłaszcza uzasadnienia uchwał z 24 stycznia 2012 r., III UZP 3/2011, OSNP 2012 nr 15-16, poz. 197 oraz z 9 lutego 2012 r., I UZP 10/2011, OSNP 2012 nr 23-24, poz. 291). Wszystkie te orzeczenia opierają się na regulacjach wyprowadzanych ze Statutu ZUS wydanego na art. 74 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Nieuprawniona jest zatem teza, że postępowanie było nieważne z tej przyczyny, że pełnomocnik organu rentowego nie był należycie umocowany. Niezależnie, nieważność postępowania to kwalifikowane naruszenie procedury, jednak ostatecznie znacznie ma rozstrzygnięcie sporu wynikające z ustalonych faktów i prawa materialnego. We wniosku o przyjęcie skargi nie stawia się żadnych zarzutów w tym zakresie, zwłaszcza, że skargę wniesiono na rzecz odwołującego się od decyzji organu rentowego, z którą się nie zgadza.

Wobec niewykazania istnienia powołanej przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, o kosztach postępowania orzekając na podstawie art. 102 k.p.c. ze względów natury społecznej.

[as]